

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 99/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta o sťažnosti obchodnej spoločnosti P1, s. r. o., Pestovateľská 13, Bratislava, právne zastúpenej spoločnosťou alianciaadvokátov ak, s. r. o., Vlčkova 8/A, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Gerta Sámelová Flassiková, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 306/2016-114 z 29. novembra 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti P1, s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 306/2016-114 z 29. novembra 2016 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 306/2016-114 z 29. novembra 2016 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti P1, s. r. o., trovy konania v sume 475,05 € (slovom štyristosedemdesiatpäť eur a päť centov)

do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a to na účet jej právneho zástupcu alianciaadvokátov ak, s. r. o., Vlčkova 8/A, Bratislava.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 99/2018-10 z 8. februára 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti P1, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 3 Cob 306/2016-114 z 29. novembra 2016, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) o nevrátení poplatku za odpor po zastavení veci, pretože zanikol inštitút poplatku za odpor.

2. Skutkový stav možno na základe sťažnosti a jej príloh v potrebnom rozsahu zhrnúť takto: Sťažovateľka bola žalovaná v konaní, v ktorom sa rozhodlo platobným rozkazom. Žalobou doručenou okresnému súdu 5. decembra 2014 sa žalobca domáhal, aby súd určil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 44 955,60 € s príslušenstvom, t. j. s úrokom z omeškania vo výške 9,05 % ročne zo sumy 44 955,60 € od 3. decembra 2014 do zaplatenia z titulu zmluvy o diele.

3. Písomným podaním doručeným okresnému súdu 16. augusta 2016 pred začatím pojednávania vzal žalobca žalobu v celom rozsahu späť, pretože sa mimosúdne dohodol so sťažovateľkou.

4. Písomným podaním doručeným súdu 31. augusta 2016 sťažovateľka požiadala o vrátenie zaplateného súdneho poplatku za podaný odpor proti platobnému rozkazu.

5. Okresný súd uznesením č. k. 26 Cb 147/2015-106 z 9. septembra 2016 nepriznal sťažovateľke právo na vrátenie krátenej časti zaplateného súdneho poplatku za podaný odpor, pretože v čase rozhodovania platná a účinná právna úprava obsiahnutá v zákone Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) neupravovala možnosť vrátenia súdneho poplatku za odpor podaný proti platobnému rozkazu.

6. Sťažovateľka podala proti uvedenému uzneseniu odvolanie s odôvodnením, že okresný súd mal vrátiť súdny poplatok za odpor v celosti, pretože nová právna úprava účinná od 1. júla 2016 už odpor proti platobnému rozkazu nespoplatňuje. Tento názor sťažovateľky krajský súd nepovažoval za správny, pretože žalobca vzal návrh na začatie konania späť až 11. augusta 2016, v dôsledku čoho musel okresný súd pri rozhodovaní postupovať podľa novej právnej úpravy účinnej a platnej ku dňu zastavenia konania – 9. septembra 2016, podľa ktorej už nemožno súdny poplatok za odpor vrátiť.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti akcentuje argumentáciu z odvolacieho konania a poukazuje na § 18f zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30. júna 2016 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30. júna 2016, i keď sa stanú splatnými po 1. júli 2016.

8. Podľa sťažovateľky je zřejmé, a to aj na základe skutočnosti, že rovnaké znenie bolo použité aj v prípade predchádzajúcich prechodných a záverečných ustanovení, že úmyslom zákonodarcu bolo na konanie začaté do 30. júna 2016 aplikovať znenie zákona platné do 30. júna 2016, a to vrátane ustanovení o vracaní súdneho poplatku. Ustanovenie § 18f zákona o súdnych poplatkoch je nutné vykladať extenzívne a buď uplatniť pravidlo, že na konania začaté pred 30. júnom 2016 sa vzťahujú predpisy platné do 30. júna 2016, a to tak pri vyberaní poplatkov, ako aj pri ich vracaní, alebo uplatniť na vrátenie poplatku predpisy platné po 1. júli 2016, t. j. poplatok vrátiť v celom rozsahu, pretože poplatkovú povinnosť pri podaní odporu už nová právna úprava nepozná.

9. Reštriktívny, resp. gramatický výklad § 18f zákona o súdnych poplatkoch zo strany súdov a jeho rozhodnutie o nevrátení súdneho poplatku je podľa sťažovateľky v príkrom rozpore tak s nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 109/2011, ako aj so zámerom zákonodarcu, aby prostriedok procesnej obrany (odpor proti platobnému rozkazu) nebol naďalej spoplatnený.

10. Napadnuté rozhodnutie má porušovať právo sťažovateľky na súdnu ochranu, pretože nesleduje účel právnej normy či už v jej aktuálne platnom znení, alebo v znení platnom do 30. júna 2016.

11. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky Uznesením Krajského súd v Bratislave č. k. 3Cob/306/2016-114 zo dňa 29.11.2016 porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/306/2016-114 zo dňa 29.11.2016 sa zrušuje a vec sa vracia Krajský súd v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenia odporcov, replika sťažovateľky

12. Krajský súd vo vyjadrení uviedol, že sa pridíža právneho názoru vyjadreného v odôvodnení a netrvá na ústnom prerokovaní sťažnosti.

13. S ohľadom na argumentáciu odporcu, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní postupoval podľa novej právnej úpravy platnej a účinnej ku dňu zastavenia konania zastáva sťažovateľka v replike právny názor, že keď súd postupoval podľa novej platnej právnej

úpravy, mal prihliadnuť aj na úmysel zákonodarcu a účel právnej normy, a teda mal súdny poplatok vrátiť v celom rozsahu vzhľadom na to, že vyberanie poplatkov za podanie odporu už nová právna úprava nepozná.

14. Sťažovateľka pokračuje, že v prípade, ak odporca zastával názor, že nemôže rozhodnúť inak, mal si byť vedomý aj skutočnosti, že aktuálne znenie zákona o súdnych poplatkoch v zmysle výkladu odporcu nie je v súlade s ústavou, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k zákonu č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a teda sa odporca mal obrátiť na ústavný súd a iniciovať konanie o súlade. Sťažovateľka netrvala na ústavnom pojednávaní.

III.

Závery ústavného súdu

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

17. Podľa § 18f zákona o súdnych poplatkoch (Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. júla 2016) z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30. júna 2016 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30. júna 2016, i keď sa stanú splatnými po 1. júli 2016.

18. Podstatou veci je sťažnostné tvrdenie sťažovateľky, že nevrátenie poplatku za odpor po späťvzatí žaloby podanej proti nej, je v rozpore s právom na súdnu ochranu.

19. Ústavný súd najprv uvádza, že je ústavne súladné s právom na prístup k súdu podmieniť takýto prístup súdnym poplatkom. Je však aj pravdou, že v Slovenskej republike tieto poplatky, a to zvlášť za opravné prostriedky, nie sú nízke.

20. Ústavný súd taktiež akcentuje, že podporuje snahu okresného súdu a krajského súdu nachádzať zákonnú právnu oporu k akémukoľvek súdnemu procesnému úkonu, teda podporuje povinnosť napĺňať princíp legality. Taktiež vníma snahu chrániť fiškálne záujmy štátu.

21. Ústavný súd našiel v súdnej praxi rozhodnutie obidvoch typov: Okresný súd Galanta uznesením sp. zn. 15 C 35/2016 z 9. januára 2017 súdny poplatok vrátil. Podobne Okresný súd Zvolen uznesením sp. zn. 10 C 364/2015 z 24. augusta 2016. Naopak, Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 3 Cob 306/2016 z 29. novembra 2016 súdny poplatok nevrátil, avšak v situácii, keď žalobca oznámil súdu, že si žiadnu náhradu trov konania

neuplatňuje, a tak súd prvej inštancie už nemohol rozhodnúť o náhrade trov konania v časti zaplateného súdneho poplatku za odpor žalobcom.

22. Ústavný súd však na rozdiel od odporcu právnu oporu pre vrátenie poplatku nachádza. Vzhľadom na účel poplatku, ktorým je tiež úhrada nákladov štátu za poskytnutie spravodlivosti, možno slovo „vyberajú“ z relevantného § 18f zákona o súdnych poplatkoch vykladať tak, že zahŕňa nielen vyberanie, ale aj vrátenie súdneho poplatku.

23. Tento výklad je potrebné aplikovať o to skôr, že sťažovateľka sa bránila žalobe, a teda nebola jej iniciátorkou. Predstava, že som žalovaný, bránim sa, žalobca vezme žalobu späť a ja prichádzam o nemalé prostriedky bez protihodnoty, nie je v súlade s rozumným výkonom spravodlivosti a v tomto zmysle s komponentom právneho štátu v rámci práva na súdnu ochranu. Rovnakým spôsobom rozhodol ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 662/2017 z 20. júna 2018.

24. V každom prípade zákonodarca mal poskytnúť súdu explicitnejší právny základ pre jeho rozhodovanie.

25. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie je v rozpore so zložkou právneho štátu práva na súdnu ochranu, a preto porušuje označené referenčné normy.

IV.

Trovy konania

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti

a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu). Za dva úkony vykonané v roku 2017 patrí odmena v sume dvakrát po 147,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,84 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2018 patrí odmena v sume 153,50 € a režijný paušál v sume 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 475,05 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2018